

Stine Brix, Enhedslisten

1. maj 2015

Tak for invitationen.

1. Maj er en vigtig dag. Den er vigtig, fordi vi fejrer vores værdier om fællesskab, lighed og frihed. Og den er vigtig, fordi den minder os om at vi har nået meget, men også at der er store opgaver forude.

Jeg vil gerne starte et andet sted. Nemlig på Falster.

Morfar Svend Brix

Min morfar blev født på Falster. Han var søn af en polsk roeplukker og en daglejer fra Randers.

Min morfar, Svend Brix, voksede op på markerne foran de godser på Lolland og Falster, hvor der var arbejde at få. Han gik i syv forskellige skoler på de syv år han nåede at gå i skole, fordi hans forældre og mange søskende måtte flytte hver gang de stod uden arbejde.

De var altid fattige. Jeg har været forbi deres gamle hus, som blev kaldt dukkehuset fordi det var så lille. Jeg har lært om slæbesild fra min morfar. Som dreng fik han en fedtemad hvor silden blev trukket hen over brødet hos alle ungerne for til sidst at lande på hans fars stykke brød.

Sådan var Danmark i 30'erne. Fattigt og slidsomt, høj arbejdsløshed og utryghed, meget få forhåbninger til fremtiden. Altså lige bort set fra for dem, der levede i en helt anden verden, inde på godset.

Da Svend Brix var 19 år tog han på en knallert med sin lillebror bag på til Als for at søge lykken. De drømte om at skabe en bedre fremtid for dem selv, og måske en dag også for en familie. De søgte begge arbejde på Danfoss og fik det.

For min morfar blev det især fællesskabet med kollegaerne i den lokale specialarbejder-klub hos SiD, som gav ham håb om en bedre fremtid. I fagforeningen kæmpede de for bedre løn, og de opnåede fremskridt – lidt mere i timen, lidt mere ferie og lidt mere uddannelse.

Han startede selv som ufaglært på den store industrivirksomhed, men endte som specialiseret maskinarbejder, med et lille hus, som han byggede med min mormor og to børn – og det var nok det vigtigste mål for min morfar - som begge fik en uddannelse. Min mor er sygeplejerske og hendes lillebror, min onkel, er rørsmed på Danfoss idag.

Mens min morfars forældre sled sig selv op i roemarken, så kunne han trække sig tilbage på efterløn da han fyldte 62 år i 1992. Og han fik nogle gode år med folkedans og sommerferier med campingvognen, mens han stadig var frisk. Han blev i øvrigt ved med at spise slæbesild.

Vores historie

Min morfars liv og min families historie er et vidnesbyrd om den helt ufattelige udvikling, som vores samfund har gennemgået.

Stærke fagforeninger, bedre lønninger og arbejdsvilkår har givet muligheder og frihed til den store del af befolkningen – os – som før var henvist til hårdt slid uden fremtidsudsigter.

Arbejderbevægelsen, faglige klubber, som min morfars på Danfoss – og i Brovst, Brønderslev og resten af landet – har opbygget et samfund, hvor selve fundamentet er fællesskab.

Mit gæt er at mange af jer kender lignende historier fra jeres familie. Om fattigdom der er vendt til et liv med tryghed og muligheder. Om ekstrem ulighed der er vendt til et samfund, hvor vi i langt højere grad ser hinanden i øjnene. Om fællesskaber, som har opnået fremskridt på fremskridt.

Historien om Danmark er de historier.

Det er de fremskridt og de værdier, som vi fejrer her i dag på 1. Maj. Og de værdier, som vi stadig vil kæmpe for ikke bare her i dag, men hver eneste dag.

Det er der i dén grad brug for. For vores værdier er truet.

Ryan air/social dumping

Det ser vi når det irske selskab Ryanair går til frontalangreb på fællesskabet. De er kendt i hele verden for lav løn og lusede vilkår. Nu vil selskabet flytte til København. Men de nægter at tegne overenskomst.

Deres talsmand har forsøgt at gøre sig morsom. Da han blev spurgt til den danske model, svarede han: Er det noget med Helena Christensen?

Skal vi ikke love hinanden, at inden året er omme, så kender Ryanair alt til den danske model.

Inden året er omme skal Ryanair forstå, at hvis man kommer til Danmark, så tegner man overenskomst. Så behandler man sine ansatte ordentligt. Ellers kan man pakke sin kuffert og flyve sin vej.

Og hvis Ryanair nægter, så skal de ikke bare stå i konflikt med luftbranchens ansatte. Så skal de stå i konflikt med os alle sammen. Med et stærkt fællesskab som ikke har tænkt sig at give op.

Vi ved godt, at hvis døren åbnes for arbejdsgivere som Ryanair, så kan vi lige så godt blive de næste i rækken. Derfor står vi sammen i kampen mod social dumping – og for ordentlige arbejdsvilkår.

Miljø

Og vores værdier er også truet, når et andet firma som det franske selskab Total ødelægger vores fælles natur og risikerer at gøre vores drikkevand giftigt for at score en hurtig gevinst.

Jeg tænker naturligvis på prøveboringerne efter skifergas ved Dybvad. Udvinning af skifergas foregår ved en højst risikabel metode kaldet fracking. Fracking går ud på at man borer et dybt hul i jorden for at sprøjte giftige kemikalier ind i skiferlagene. Det indebærer en risiko for at forurene grundvandet. Så kontroversiel en metode at den er forbudt i Totals eget hjemland, Frankrig.

Jeg synes vi skal love hinanden, at vores fællesskab og vores værdier også omfatter, at vi sikrer rent drikkevand til generationerne efter os. Det er særligt at vi stadig kan åben for vandhanen og drikke det, som kommer ud. Derfor skal vi passe ufatteligt godt på den jordklode vi har. Der er ikke nogen i reserve.

Derfor siger jeg nej tak til eksperimenter med skifergas. Og ja til ren og vedvarende energi fra vind, sol og bølger. Det giver tilmed masser af arbejdspladser.

Flygtninge

Vores værdier om solidaritet er truet. Det ser vi når Lars Løkke og Kristian Thulesen Dahl går til valg på at skære massivt ned på ulandsbistanden.

I en tid, hvor mænd, kvinder og børn flygter fra Islamisk Stats myrderier og voldtægter i Syrien og Irak, og sætter livet på spil, når de flygter i faldefærdige både over Middelhavet.

I en tid, hvor naturkatastrofer som det aktuelle jordskælv i Nepal, i den grad kalder på vores hjælp.

I en tid, hvor uligheden globalt set vokser helt enormt.

Skal vi ikke love hinanden at vores solidaritet ikke stopper ved grænsen i Sønderjylland? Det mindste vi kan gøre er at hjælpe med udviklingsbistand, med nødhjælp og ved at slå benhårdt ned på skattely, som griske virksomheder bruger til at tømme de fattigste lande for værdier.

Det er det mindste vi kan gøre for at andre får en mulighed for at forbedre deres liv og deres børns liv. Den mulighed som vi har fået her i Danmark.

Arbejdsløse og syge

Vores værdier er også truet, når Venstre, Dansk Arbejdsgiverforening og resten af højrefløjen på skift banker løs på arbejdsløse, på syge og på førtidspensionister.

De vil svække sikkerhedsnettet for dem af os, som mister arbejdet, kommer ud for en arbejdsulykke eller bliver ramt af sygdom. For hvis en fyreseddel fører til økonomisk ruin, så er vi nemmere at presse på lønnen. Så siger vi ikke fra over for dårlige arbejdsvilkår.

Det gør mig vred når vi ser 51.000 falder ud af dagpengesystemet. Så er det sikkerhedsnet, som vi møjsommeligt har strikket sammen over generationer, ikke stærkt nok.

Vi vil holde fast i et samfund bygget på solidaritet og på tryghed. Et samfund hvor arbejdere ikke går på røven, bare fordi nogle finansdrengene fedter rundt med lidt for smarte spekulationsprodukter og udløser en finanskrisse.

Det gør mig også vred og ked af det, når jeg hører historier om, hvordan mennesker der er syge bliver behandlet i dag.

For nylig havde vi i Folketinget en høring om reformen af førtidspension. Her kom en socialrådgiver fra 3F Sydlyn og fortalte Dorte Pedersens historie.

Dorte er 59 år og kommer fra Svendborg. Hun har solgt brød hos en bager, været blæksprutte på en folkeskole og arbejdet på en fabrik med produktion af konserver. I alt har hun været i over 40 år på arbejdsmarkedet. Hun har i dag fået konstateret demens, og hun har brug for hjemmehjælp fire gange om dagen. Blandt andet til at komme op af sengen og få medicin. Dortes fagforening har derfor hjulpet Dorte med at søge om førtidspension. Men hvad tror I svaret er fra kommunen?

Svaret er nej. Dorte skal i jobafklaringsforløb med henblik på ressourceforløb. Derfor har hun nu også fået frataget sygedagpenge og er i stedet på ressourceforløbsydelse. Det er uanstændigt.

Vi skal holde fast i et samfund hvor de, som er syge eller slidt ned, ikke skal være kastebold fra den ene arbejdsprøvning til den næste, men kan få ro til at få bugt med smerterne og komme til kræfter.

Arbejdsløshed er ikke den enkeltes skyld. Sygdom er ikke den enkeltes skyld. Derfor er svaret ikke at sparke til den enkelte. Svaret er at vi tager ansvar for hinanden, at vi hjælper hinanden.

Så nej tak til arbejdsgivernes og højrefløjens forslag om at jage arbejdsløse og syge længere ned i møget. Ja tak til et nyt og mere retfærdigt dagpengesystem. Og ja tak til et mere rimelig og anstændig behandling af syge og nedslidte.

To veje – et valg

Skruppelløse arbejdsgivere, der dumper løn og arbejdsmiljø for at tjene mere til sig selv. Syge og arbejdsløse, der presses længere ned. Hurtige gevinster på bekostning af vores natur. Og flygtninge, som efterlades til druknedøden i Middelhavet.

Det er rigtigt store opgaver vi står over for. Derfor kan man nogle gange godt blive lidt træt. Eller opgivende. Hvordan skal vi klare alt det?

Det var derfor jeg startede med at fortælle jer om min morfar. Vi har skabt utrolige ting. Det skal vi huske på, når vi tager fat på de store udfordringer.

Vi skal bruge de historier vi har til at finde håb og tro på at vi godt kan skabe fremskridt. Hvis vi står sammen.

Vi står med et klart valg. Vi kan gå to forskellige veje. Det er for mig at se det som 1. Maj handler om i år. Og det er i høj grad det, som det kommende folketingsvalg handler om. Vi kan vælge den vej, som bygger videre på fællesskabet – eller vi kan vælge den vej, hvor vi bryder fællesskabet ned.

Jeg ved godt, hvad jeg vælger. Jeg vælger fællesskabets vej. Arbejdsbevægelsens vej. Min morfars vej. Det håber jeg også I gør.

For hvis vi vil fællesskabet, så skal vi slås for det. Sammen.

Rigtig god 1. Maj.